

איסור נקמה - לדעת שהכל משמים

החידושים

לא תקום (יט, יח)

החידושים

כתב ה'מסילת ישרים' (פרק יא): "הנקימה קשה מאד לשימלט ממנה לב הותל אשר לבני האדם, כי האדם מרגיש מאד בעלבונותיו ומצטער צער גדול, והנקמה לו מתוקה מדבש, כי היא מנוחתו לבדה".

ולכאורה צריך להבין עניינה של מתיקות זו, כגון ראובן שהרע לשמעון, מה מרוויח שמעון אם יתנקם בו?

החידושים

אמנם, באמת מרוויח ומרוויח הוא, שע"י הנקמה מסלק את הבושה והפגם של אתמול למפרע, ויוצר מציאות המוכיחה שמעולם לא היתה לראובן הזכות להרע לו, כי עכשיו מתברר שעל מעשה העוול שעשה נגדו - הנה הוא משלם עליו טבין ותקילין, וזה מתוק מדבש - שמחזיר את כבודו למפרע.

ועל זה הוזהרנו מן התורה: "לא תקום". היינו שצריך לדעת את האמת, שאילמלא שנגזר עליך כך מן השמים, לא היה יכול ההוא להרע לך בכלום, ולכן אע"פ שמי שבא להגן על עצמו מכאן ולהבא שלא ירעו לו - אין איסור בזה, שמותר לאדם להגן על עצמו כדי שלא יבואו להרע לו בפועל, אבל על מה שהיה אתמול - מה שהיה היה, את המעשה הרי כבר אי אפשר לעקור, אלא מה - לתקן את ההבנה והמשמעות של המעשה, לקבוע למפרע שזה היה שלא כדין? על זה הוזהרנו - לא תקום! אלא דע שהכל מהשמים, ואין אדם עושה כלום למטה אם לא נגזר כך למעלה.

והנה לעומת זאת, השי"ת נקרא "אל נקמות ה'", והיינו שהנקמה לא רק נאה ויאה לו ית', אלא מוכרחת - מפני מציאות היחוד. שכן, כאשר יום אחד חוטא האדם כלפי בוראו, וביום השני פוסק מלחטוא, אם נסכם את המציאות, הרי שאתמול עשה נגד רצונו ית' והיום עשה את רצונו, וסיכום זה סותר את כל עיקר היחוד, שהרי הקב"ה מולך מעולם ועד עולם, על כל רגע ורגע ועל כל מעשה ומעשה, ואי אפשר שתהיה מציאות באיזה רגע חוץ משליטת רצונו ית'.

על כן על כל מעשה שנראה שהוא נגד רצונו ית', מוכרח שתהיה עליו נקמה ועונש, כי רק על ידי זה נעקר המעשה למפרע ומתבררת מעתה מהי הגדרת